



Elout Wytema Stichting  
Fisc. Nr. 8186.83.661  
K.v.K. : 34286861  
Boschstraat 1  
1544 RC Zaandijk  
Telefoon 075 6406683  
[www.erfgoedzaandijk.nl](http://www.erfgoedzaandijk.nl)  
elout@erfgoedzaandijk.nl

## BELEIDSPLAN 2014-2019

### DOEL:

De stichting heeft ten doel werkzaam te zijn ten dienste van het behoud van registergoederen of onderdelen daarvan, welke als monument zijn ingeschreven in één van de registers van de Monumentenwet 1988, dan wel enige andere te eniger tijd ingevolge de te dier zake toepasselijke wet aangehouden registers dan wel anderszins naar het oordeel van het bestuur uit cultuurhistorisch oogpunt als behoudswaardig zijn aan te merken, een en ander in de ruimste zin des woords.

Troonrede ( 2005): “De regering spant zich in voor behoud van het nationaal erfgoed”

De Zaanstreek is – of beter gezegd was – rijk aan monumenten, waarvan de houten gebouwen een uniek (inter)nationaal erfgoed vormen.

Zo trekt de Zaanse Schans, een reservaat dat is ingericht als woon- werkgebied, waarheen historische houten woonhuizen of kopieën daarvan, pakhuizen en molens zijn verplaatst, jaarlijks circa 900.000 bezoekers uit binnen en buitenland om dit bijzondere erfgoed te aanschouwen.



*Zaanse Schans*

Ook elders in de Zaanstreek zijn nog talloze houten woonhuizen uit het verleden te vinden, hoewel het er steeds minder worden. Nieuwbouwplannen, wegaanleg en fabrieksuitbreidingen zijn hier vaak de oorzaak van.

Dat is dan ook de reden dat een aantal historische meestal houten panden gered is en overgebracht is naar de Zaanse Schans, welk gebied praktisch vol is en waar de laatste twintig jaar niet meer gerestaureerd is.

Sommige panden zijn beschermd Rijks, Provinciaal of Gemeentelijk monument, doch dit is bij gebreke van optimaal toezicht geen garantie dat ze niet gesloopt of door onoordeelkundige verbouwingen ernstig aangetast worden waardoor monumentale waarden verloren gaan.

Aannemers komen vaak bij de realisering van nieuwbouwplannen historisch waardevolle panden tegen, die niet vanwege Rijk, Provincie of Gemeente beschermd zijn. Plaatsing op een monumentenlijst is dan niet meer mogelijk en zou de nieuwbouw in de weg staan.

In de beste gevallen ontfermt de aannemer zich over het pand, wordt het voorzichtig gededemonteerd en opgeslagen om het t.z.t. elders op een passende plaats te herbouwen. Soms worden gaten in de historische bebouwing hiermee opgevuld.

In de Zaanstreek bestaat een aantal instellingen die zich met behoud en restauratie van een monument hebben beziggehouden. Vrijwel altijd ging het om het behoud van één specifiek monument, meestal een voormalig overheidsgebouw, zoals een raadhuis, waarvan particulieren zich het lot hebben aangetrokken. Een restaurerende instelling, die zich met meerdere objecten in de Zaanstreek bezighoudt is slechts recent van de grond gekomen.

De oprichter van de stichting heeft in de afgelopen 30 jaar kennis en ervaring opgedaan met het restaureren van monumenten: De rijksmonumenten Boschstraat 1 en 2, alsmede Lagedijk 7/9 te Zaandijk en het gemeentelijk monument Hoogstraat 9 te Koog aan de Zaan. Voorts met het restaureren van stucplafonds, gangen en voorgevel van het rijksmonument Lagedijk 146 te Zaandijk. In verband met het bereiken van zijn 74<sup>e</sup> jaar wenst hij zijn kennis en ervaring over te dragen aan de stichting.



*detail foto Lagedijk 7-9*

## TOEKOMSTIGE PROJECTEN:

I- Restauratie van het uit de eerste helft van de zeventiende eeuw stammende gemeentelijk monument Lagedijk 14.

Hierin zal een chocolaterie worden gevestigd.

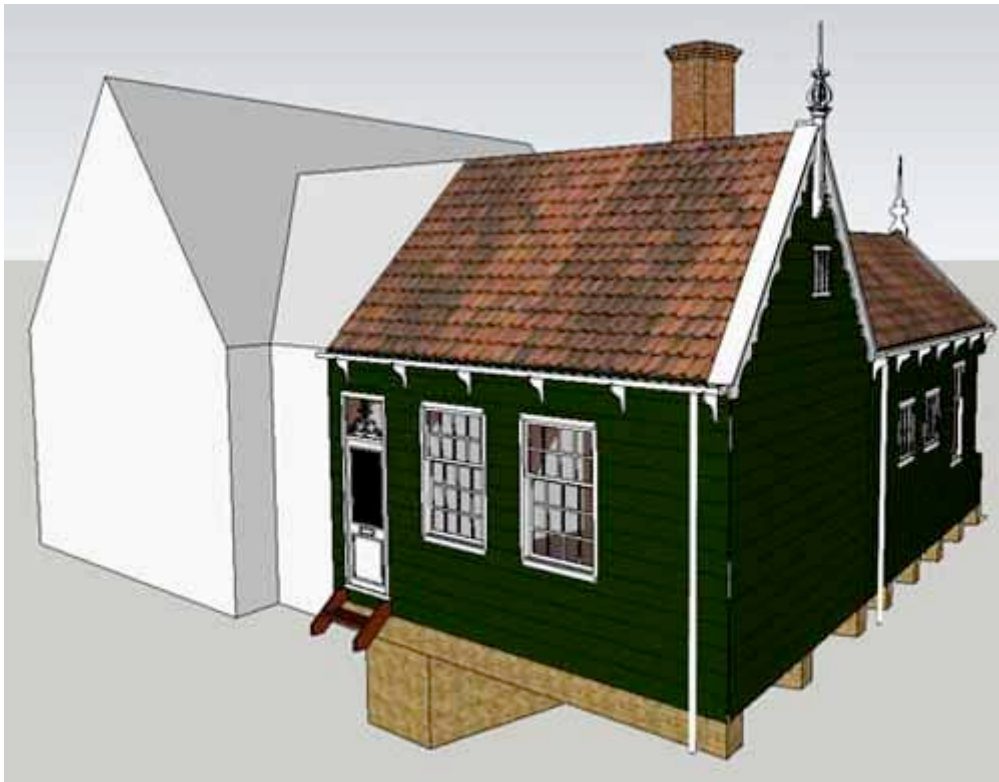


Situatie in 2013

## Plan restauratie



## Zijaanzicht met nieuwe aanbouw



## Gevel aan de Lagedijk



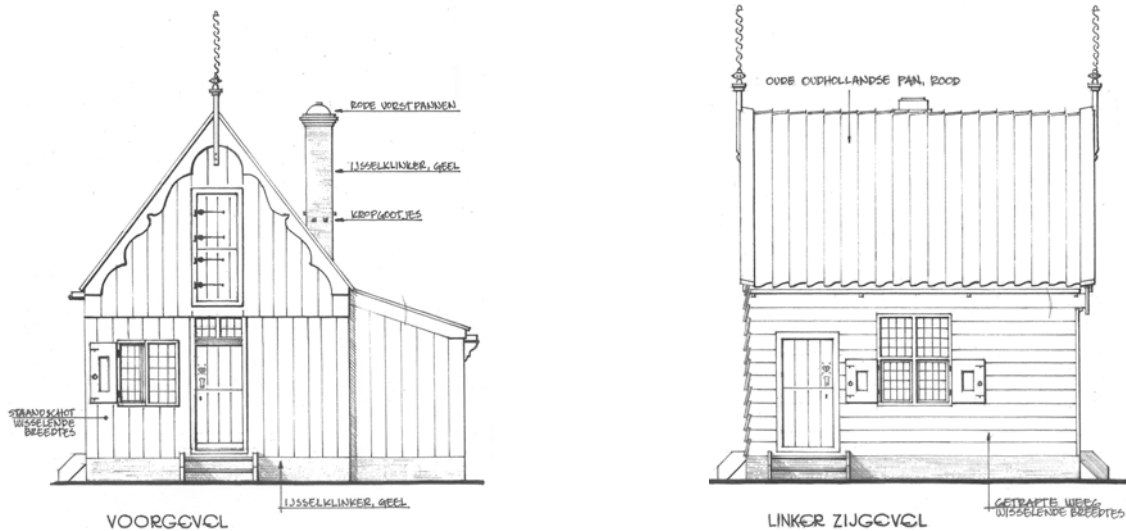
Achteraanzicht





18<sup>e</sup>-eeuwse smuiger voor restauratie en aanbrenge mangan tegeltableau dat afkomstig is van een omstreeks 1938 gesloopte Zaanse smuiger en gemaakt is in Amsterdam midden 18<sup>e</sup> eeuw

## II - Overplaatsing en restauratie van het zeventiende-eeuwse pand voormalig Wijnkanspad 17 te Zaandam naar de Boschstraat te Zaandijk.



*Wijnkanspad 17*

Door de overplaatsing naar Zaandijk van het 17<sup>e</sup>-eeuwse houten pandje, waarvoor een sloopvergunning was afgegeven, wordt enerzijds de oorspronkelijke padstructuur van dit in het beschermde dorpsgezicht Gortershoek gelegen Boschpad, dat ook al uit de 17<sup>e</sup> eeuw dateert, hersteld en anderzijds een uit de 17<sup>e</sup> eeuw stammend arbeidershuisje, dat wellicht het kleinste huisje van de Zaanstreek uit die tijd is, voor het nageslacht bewaard.



*Boschpad ca. 1950*

Het te restaureren pand zal zelfstandig komen op de plaats van een in het verleden gesloopt pand (midden op de foto hierboven) en grenzen aan het 18<sup>e</sup>-eeuwse rijksmonument Boschstraat 1 en het 17<sup>e</sup>-eeuwse rijksmonument Boschstraat 2 en met deze panden een prachtig ensemble vormen.

Deze panden zijn door de oprichter van de stichting gerestaureerd.



*Boschstraat 1 en 2*

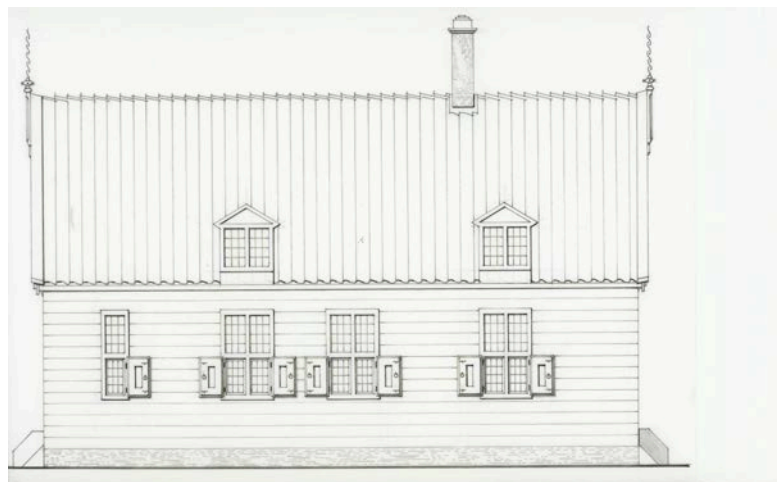
Het plan past volgens de gemeente Zaanstad heel goed binnen de stedenbouwkundige visie van de gemeente.

B. en W.: “Het historische deel van het Boschpad was in het verleden dichter bebouwd. Veel van de specifieke historische kwaliteiten van Zaanstad zijn verdwenen. In de stad wordt gezocht naar een evenwicht van behoud en ontwikkeling binnen de specifieke Zaanse context. Het deel van Zaanstad waar het Boschpad deel van uitmaakt behoort tot de historisch meest waardevolle gebieden van de stad. Het plan om het oude pad weer zichtbaarder te maken via een historisch verantwoord pand past uitstekend in dit gebied. Het versterkt de historische context van het gebied. Dat hierbij een origineel huisje wordt gebruikt heeft een duidelijke meerwaarde.” Aldus B en W in de bouwvergunning.

Na jaren is de bouwvergunning definitief en heeft de gemeente het pandje, een zeldzaam vroeg exemplaar van een Zaanse houten arbeidershuisje, op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst.

III - Overplaatsing en voltooiing van de restauratie van een 17<sup>e</sup>eeuws houten pand naar het terrein aan de Smidslaan 3 te Zaandijk.

Dit terrein grenst aan het bovengenoemde beschermd dorpsgezicht en werd in 2007 voor de stichting verworven. Ongeveer twintig jaar geleden werd een op deze kavel staand 18<sup>e</sup>-eeuws houten woonhuis gesloopt.



De uit circa 1660 daterende woning behorende bij de voormalige molen “De Blijdschap” te Assendelft is naar dit terrein overgeplaatst en gerestaureerd door de stichting. Dit houten pand met origineel voorschot, gaaf en volledig houtskelet met zwaanshalskorbelen kon nog net één dag voordat de sloop zou beginnen worden gered.



Casco na overplaatsing





Het casco en de beeldbepalende monumentale onderdelen, zoals een dubbele zeventiende-eeuwse betegelde schouw, dito kelder met opkamer en een originele spiltrap konden samen met de 18e-eeuwse kastjeswand onder de ramen worden gerestaureerd. Ook de originele eiken wagenschotdelen konden weer op hun oorspronkelijke plaats worden teruggezet. Het monument dat inmiddels op de gemeentelijke monumentenlijst is geplaatst wacht op een huurder, waarna exterieur met luiken en interieur verder zullen worden afgebouwd. Tevens zal de openbare ruimte worden bestraat met origineel materiaal. De 18<sup>e</sup>-eeuwse waterput die zich op het terrein bevond en enkele meters moest worden verplaatst, werd gerestaureerd en aangesloten op een van de dakgoten. Hierdoor kan de beplanting worden voorzien van schoon hemelwater.





*Lagedijk 7 / 9*

De overgeplaatste molenaarswoning van “De Blijdschap” vormt een prachtig ensemble met het naastgelegen 17<sup>e</sup>-eeuwse rijksmonument Lagedijk 7/9, dat door de oprichter van de stichting is gerestaureerd en het daarnaast gelegen 17<sup>e</sup>-eeuwse houten papierpakhuis, dat daarheen werd overgeplaatst en gerestaureerd door de stichting ” Zaanse pakhuizen”. In de directe nabijheid bevindt zich de meelmolen “De Bleeke Dood” uit 1656. Ook hier wordt de historische context van dit deel van het beschermd dorpsgezicht versterkt.

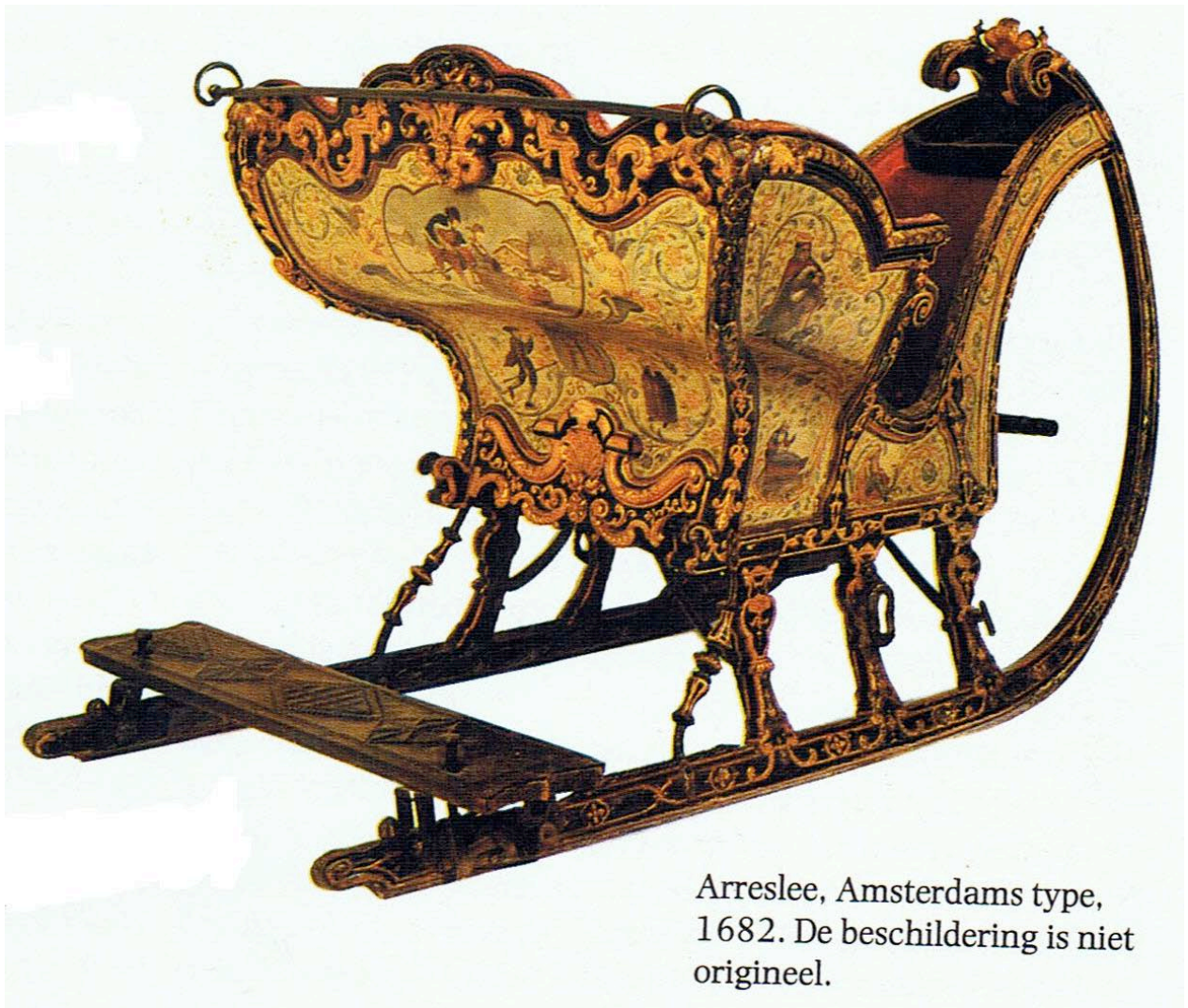


*Historische situatie rijksmonument Lagedijk 7-9*

#### IV - Restauratie van een 18<sup>e</sup>-eeuwse arreslee



Deze arreslee stond op een puinbak en kon nog net voor de afvoer ter vernietiging worden gered. Hij moet dateren uit het midden van de achttiende eeuw en kreeg eind negentiende eeuw een nieuwe capitonering en een andere beschildering over de 18<sup>e</sup>-eeuwse laag. Een van de zijwanden en de achterkant zijn verloren gegaan. Deze kunnen worden gereconstrueerd en de rest geconserveerd. Na restauratie zal de slee er ongeveer als de hieronder afgebeelde uitzien:



Arreslee, Amsterdams type,  
1682. De beschildering is niet  
origineel.

*Exterieur Boschstraat 1*



*Exterieur Boschstraat 2*



*Interieur Boschstraat 1*

*Interieur Boschstraat 2*

Deze monumenten bevinden zich in het beschermd dorpsgezicht “Gortershoek” te Zaandijk.

V - De stichting zal publicaties verzorgen en voorlichting geven met betrekking tot de restauratie van deze monumenten.

Voorts zal de stichting nauw samenwerken met: De stichting Zaan en Dijk, de stichting Zaanse pakhuizen, de vereniging Zaanse erfgoed en de vereniging de Zaanse molen, etc.

VI – Restauratie van roerende zaken, die door de stichting worden verworven en naar het oordeel van het bestuur uit cultuurhistorisch oogpunt als behoudswaardig zijn aan te merken.

#### MIDDELEN

De middelen van de stichting zullen vooralsnog bestaan uit schenkingen en subsidies.

Zaandijk, 6 januari 2014